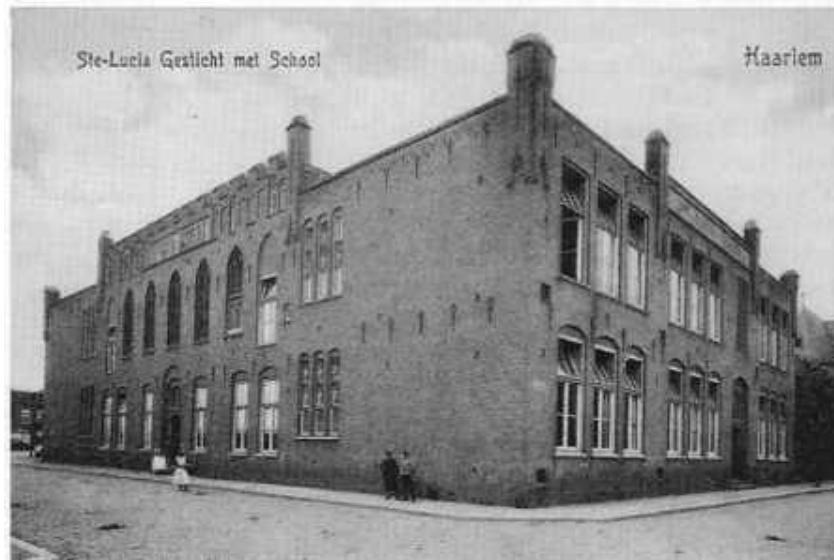

Lucia school aan het Pretoriaplein.

In 1883 kreeg het katholiek onderwijs vastere voet op Haarlemse bodem, toen door de Zusters Fransiscanessen van Heijthuijsen in de Koningstraat een RK-meisjesschool geopend werd om de overbelaste collega's aan het Spaarne te ontlasten. Deze school werd ingericht volgens de indeling der standen. Meisjes van de eerste, tweede en derde stand werden in aparte lokalen onderwezen. In 1906 kregen de gevestigde congregaties concurrentie van een derde zustersgemeenschap. Als een wolk vlinders streek een groep zusters Fransiscanessen uit het Sint Luciaklooster te Bennebroek in Haarlem-Noord neer, om indachtig de woorden van hun bruidegom "Laat de kinderkes tot mij komen" de katholieke jeugd in dat deel van Schoten op te vangen. De zusters kwamen naar Schoten. Zij leefden in grote armoede en hadden amper een goed bed om te slapen. Vaak gingen ze er met de fiets op uit, om eten te halen bij de boeren. Dan kon je ze met hun flapperende wijde kleding voorbij zien rijden.

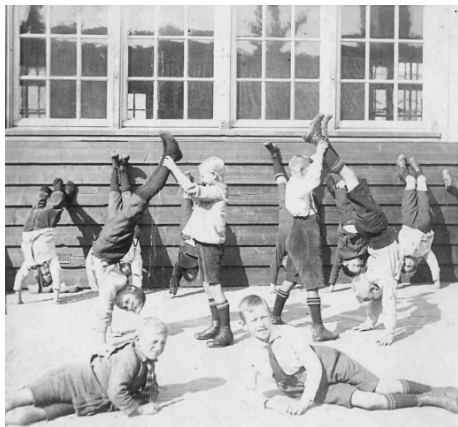
St. Lucia school.

Gistermorgen had de plechtige inwijding plaats van de nieuwe St. Lucia-school in het Schoterkwartier, in de parochie van de H.H. Elisabeth en Barbara.

Om half negen werd door den Zeer-Eerw. heer S. Meeus, pastoor der parochie, nadat te voren des morgens om 7 uur een H. Mis met Veni Creator was opgedragen, de plechtige inwijding verricht in tegenwoordigheid van het parochiaal kerkbestuur, den architect A. Bruning en de Eerw. Zusters.

A.s. Zondag 20 October is van half twee tot half vijf de school voor iedereen te bezichtigen.

Op 20 januari 1902 had de vicaris Generaal machtiging gegeven tot aankoop van een deel van een terrein genaamd "Het Klooster" onder Schoten teneinde daar een bijkerk te stichten. De bouw verliep voorspoedig, want op 7 september 1902 kon de eerste H. Mis opgedragen worden in deze kerk van de parochie, die was toegewijd aan de H. Elisabeth. Deze bijkerk van Schoten was gebouwd in de Tugelastraat. Door de snelle groei van het inwoner aantal in Haarlem-Noord werd besloten een geheel nieuwe parochie in het Schoterkwartier op te richten. Op dinsdag 13 december 1905 werd de bisschoppelijke goedkeuring verleend tot het bouwen van een kerk en een school. Architect Arnold Bruning kreeg opdracht een kerk te bouwen, met een school en zusterhuis. De vroegere bijkerk zou worden omgebouwd tot gymnastieklokaal voor de Zustersschool en als toneelzaal voor patronaatfeestjes. Deze school had ook een afzonderlijk filmlokaal en een flinke speelplaats met een grote zandbak voor de kleintjes.

Het Pretoriaplein. Links een houten noodschool met spelende kinderen. Rechts de Luciaschool met ingang voor de minder goed bedeelden "de arme kant" genaamd.

Het Pretoriaplein, was een speeldomein voor kinderen. Dat plein werd "het Prikkie" genoemd. 's Winters als er sneeuw lag, werden daar lange glijbanen gemaakt, waarop vele kinderen achter elkaar hun schoenen af sleten. Aan het plein grensden het zusterklooster en de Luciaschool. Door de snel groeiende bevolking in het steeds rapper tempo volgebouwde voormalig Schoten, bleken de Overtonschool en de Lucia school, die beiden in forse gebouwen waren gehuisvest, ontoereikend, om alle leerlingen te kunnen huisvesten.

Op het Pretoriaplein verrees daarom een houten hulpschool, die geruime tijd in gebruik is geweest. In 1926 waren in beide scholen 750 leerlingen in 22 lokalen gehuisvest. Er werd zelfs les gegeven in een biljartzaal van café Vermeulen. De bouw van een nieuwe school in de Timorstraat bracht uitkomst.

De Zusters van de Luciaschool zorgden, dat alle kinderen lid werden van de Vereniging van de Heilige Kindsheid. Men verzamelde zilverpapier en oude postzegels voor de Missie onder de blote nikkertjes. Het hoogtepunt was de jaarlijkse Kindheidsprocessie 's middags op 2^e Kerstdag. Kinderen werden verkleed als engeltjes en bruidjes en als heiligen uit de plaatjes van hun kerkboek.

Luciaschool Klassefoto 1935-1937

De zusters van de Lucia school zijn vaak onderwerp van anekdotische, maar toch ook waarderende verhalen geweest. Volijverige vrouwen, met haar deugden en ondeugden, die het monumentale complex in de parochie beheersten. In die verhalen zal altijd wel Zuster Conzagua een hoofdrol spelen (zij werd de Pausin van Haarlem genoemd), of anders wel Zuster Vitala, slim en kordaat.

Linksboven: Schoolfoto uit 1922. Rechtsboven Zr. Conzagua met een mulo examenklas.

Herinneringen aan de Lucia School.

Wij woonden in Spaarndam. Vanwege de oorlog konden we een tijdje niet naar school. Pas in 1945 zijn we weer naar school gegaan. De Lucia School aan het Pretoriaplein (het Prikkie). Mijn zus is een jaar ouder dan ik en die is nooit naar de eerste klas geweest. De school was toen dicht, vanwege de oorlog. Ik had toen nog de kleuterleeftijd, en kon dus ook nergens terecht. Mijn moeder heeft mijn zus thuis leren schrijven. Ze heeft haar de lettertjes geleerd, leren sommetjes maken, ja, alles. Dus zij kon toen meteen naar de tweede klas. Zij heeft er nooit nadeel van ondervonden, dat ze de eerste klas niet heeft gedaan. Wij hadden in die tijd natuurlijk geen tv. Nu leren kinderen heel veel van de televisie, Sesamstraat enz. Daardoor leren ze al heel jong tellen enz. Het was dus best wel knap, dat het in dit geval zo kon.

De foto van de zusjes.

Over het onderwijs in de Luciaschool:

Ja, ik had twee juffrouwen. Eén van de eerste klas en één van de tweede klas. Die klassen zaten niet in één lokaal; Het waren aparte klassen in aparte lokalen. Ik weet nog, dat de foto van mijn zus en mij werd gemaakt en dat ik (even) bij haar in de klas mocht. Dan moest je er daarna ook weer gauw uit zijn. In haar klas zaten grote kinderen, ja in mijn ogen dan natuurlijk. Mijn zus is maar een jaar ouder. Ze zat maar één klas hoger, maar ik dacht vroeger toch altijd: volgend jaar ben ik net zo groot als die grote meiden. Ja, het is maar een idee.

Ja, de juffrouwen. Ik heb de namen opgeschreven. Ik weet alleen niet of ik ze goed geschreven heb, maar hun namen ken ik nog wel. In de eerste klas was juffrouw Schatteljee. Ze woonde op de Schoterweg. En de tweede klas, dat was een Hongaarse juffrouw en die heette Nemetie, maar ik weet niet hoe je het schrijft. Dat waren geen zusters, dat waren juffrouwen. Het was een vreselijk grote school. Ja, en dan had je de andere kant van de school.

Onze ingang was aan het Pretoriaplein. Die werd gewoon “de andere kant” genoemd. De andere ingang, dat was de ingang aan de Gen. de la Reijstraat. Ja, die kant daar mochten wij niet komen., want daar kwamen de rijke kinderen. Wij waren de arme kant. Maar de ingang aan het Pretoriaplein zag er net zo netjes uit, als de rest. De andere kant had ook op andere tijden speelkwartier. Van een oude gymzaal, die er geweest moet zijn, weet ik niets. Dat komt niet in me op. Vroeger zou er een noodkerk hebben gestaan, die later tot gymzaal zou zijn omgebouwd. Ik kan me nog wel een heel mooie binnentuin herinneren met een rots en een Mariabeeld erin, zo’n grot. Prachtig.

Pretoriaplein met houten noodschool ziende naar het noorden. 1921.

Wij waren daar ook vaak bruidje, omdat het een of ander feest was en dan moesten we van thuis bloemen meenemen. Ja, daar werd natuurlijk geen cent aan gespendeerd. We hadden pioenrozen in de tuin, die werden in een krantje gerold en die mochten dan mee naar school. Mijn zus die deed dat allemaal trouw en die zei niets, maar ik liep te muiten. Ik wilde echte bloemen. Het waren natuurlijk wel echte bloemen. Prachtig zelfs, maar ik vond het niks. Tweedehands bloemen vond ik het. En dan mocht je hopen, dat ze niet in die bus uit elkaar gerammeld waren.

De zusters van het Lucia Klooster. 1945.

We gingen netjes naar school, op klompjes. Klompjes, wij wel, wij waren boeren. De andere kant liep op schoenen. Van ons liepen er ook wel op schoenen, maar het stoorde niet, als er ook kinderen op klompjes waren. Er werd ook niet naar gekeken.

In de zomer moesten we tijdens het overblijven altijd naar de binnenplaats en in de winter zat je de hele dag in de klas. Er werden dan wat kinderen uit diverse klassen bij elkaar in één lokaal gezet en daar moest je dan blijven zitten. Ik kreeg van huis boterhammen mee. Die zaten in een stuk papier, met boter en suiker er op. Elke dag hetzelfde. Iets anders hadden we niet. Te drinken was er niets. Op de binnen plaats stond een kan water, met een vies kroesje aan een touwtje. Daar kon iedereen uit drinken. Ik vond dat kroesje vreselijk vies. Ik maakte van mijn handen een kommetje en vroeg dan, of iemand wat water in mijn handen wilde gieten en dan dronk ik het water zo uit mijn handen. Verder was er tijdens het overblijven niets te doen. We hadden niet eens een bal om mee te spelen.

En dan was er Zr. Adolphina. Ik weet niet wat ze precies deed op school. Een soort omloopzuster was het. Dat wil zeggen, geen onderwijzeres, maar iemand die allerlei karweitjes voor anderen deed en die er ook altijd was en die er ook voor ons was. Zij zette ook die kan met water neer en zij troostte ook een kindje, als die huilde of zo. Zoiets. Ze had bij mij een streepje voor omdat haar naam op die van mijn oom Adolphus leek. Ze was nog vrij jong. Op een dag hoorden we dat ze was gestorven. Ze werd in de kerk opgebaard. Ze had witte sokjes aan in de kist. Dat is iets, wat ik altijd nog weet. En ze had een blauwe pukkel op haar gezicht, bij haar mond. Wij moesten allemaal heel keurig, handjes gevouwen langs de kist lopen. Heel zachtjes voorbij lopen en niet praten in de kerk. Dat deed je vanzelf al niet. Misschien maakt het verschil, omdat wij geen jongens hadden in de klas. Er waren wel jongens op school. Mijn broertje heeft er ook op gezeten. Hij was jonger dan wij en hij is op school door juffrouw Schatteljee schandelijk verwend. Ja, hij kon alles bij haar maken. Mijn moeder heeft wel eens gezegd, hij is daar verpest. Het was een lekker jochie.

Katholieke gebeurtenissen waren natuurlijk de communiefeesten en alle andere kerkelijke feesten, dat werd in de Elisabeth en Barbara kerk gedaan.

Heel Spaarndam deed daar ook aan mee. En daar heb ik voor het eerst Ko van den Nouwland een heel mooi Ave Maria horen zingen. Toen was hij dertien. Hij had een heel mooie stem. Hij zat er ook op school. Die hoorde hier thuis, in de Indische buurt. Daar kwam hij vandaan. Hij kwam wel eens in de buurt bij ons, ook in Spaarndam, want hij ventte dan stekkie uit. Veel soeps had hij niet. Ze zijn allemaal weg, die Nouwlandjes. Rinus is nu ook weg. Jammer, want ik denk dat de groente winkel op die hoek van de Reitzstraat en de Cronjé er altijd is geweest.

Koningin Juliana kwam naar Haarlem. Ze was nog maar pas Koningin. Wij moesten allemaal onze mooiste kleren aan. Wij kregen allemaal een oranje, rechtopstaande plastic-achtige strik.

Eén meisje uit de klas, die mocht bloemen geven aan de Koningin, namens de school, (of namens de klas). Ze heette Betsy Kiphagen. Ik meen, dat haar vader in de Kloosterstraat een fietswinkel had. Betsy was het favoriete kind uit de klas. Ik herinner me, dat zij altijd iets mocht schrijven op het bord. Zij mocht altijd iets wegbrengen, naar een juffrouw in een andere klas, of naar één van de zusters. Het leek, alsof zij een streepje voor had, maar dat kan ook mijn idee zijn geweest. Ik was niet jaloers. Toen hadden we ook een lied ingestudeerd, met z'n allen. Ik weet niet hoe zo'n lied heet. Na het refrein vindt herhaling plaats van het eerste stuk en dan komt er steeds een stukje bij. Zo werd het lied steeds langer. We hadden er ook tekeningen bij. Het lied had een soort repeteer refrein. Ik zie nog zo de tekeningen voor me, als ik er aan denk.

A. Fakkeldij van der Horst.

Opmerking: bij de opening van de tentoonstelling over scholen in voormalig Schoten is de naam van de zuster die was overleden, door een bezoeker in twijfel getrokken. Volgens haar zou het een andere zuster zijn geweest, die toen lag opgebaard.

De oude ingang aan de Gen de la Reijstraat in 2011.

**OPMERKINGEN UIT DE
BURGERIJ
KINDERBEWAARPLAATS
GEVRAAGD.**

Een onzer abonnées maakt de opmerking, dat nu er een houten hulpschool zal komen in Haarlem-Noord, het zeer gewenscht zou zijn daar een kinderbewaarplaats aan te verbinden voor de kinderen die thans gebruik maken van de Kinderbewaarplaatsen aan de Colensostraat, het Pretoriaplein, enz.

Een wandeling van de Vogelbuurt naar de Colensostraat duurt, zegt inzonder, voor deze kleuters die natuurlijk onderweg lopen te spelen, soms wel een uur en 's avonds gebeurt het wel dat de laatsten pas te 5 a 6 uur spelende thuis komen.

Inzonder vraagt een onderzoek in dezen. De kinderbewaarplaatsen aan de Colensostraat en het Pretoriaplein zijn overbevolkt, zoodat voor die inrichting eenige verlichting zeer wenschelijk is.

Haarlems Dagblad 22-5-1928

**De houten Hulpschool
op het Pretoriaplein**

**Eindelijk wordt tot slooping
overgegaan**

De houten hulpschool op het Pretoriaplein is door het gemeentebestuur van Schoten verkocht aan den heer J. P. ... voor ruim 1.300 k. Men is dezer dagen begonnen met slooping van het interieur der school. Het gebouw zal naar Zalt-Bommel worden vervoerd, waar het als pakhuys dienst moet doen. Welke bestemming aan het Pretoriaplein zal worden gegeven zoodra ook de beide noodwoningen „verhuurd” zullen zijn naar den Middenweg, is nog niet bekend.

F. H. MEIJER.

Met leedwezen vernemen wij het overlijden van den heer F. H. Meijer op slechts 54-jarigen leeftijd. Hij was firmant van de N.V. van Waveren's Gesandhandel, lid van de Kamer van Koophandel en van het departement Haarlem der Maats. van Nijverheid en Handel.

Meijer was een degelijk en oprecht man, die anderer meening eerbiedigde en de zijne niet schroomde te geven, ook wanneer zij afweek van die zijner omgeving, gelijk bijvoorbeeld het geval was met zijn opvattingen omtrent protectionisme in Nederland.

Slechts weinige maanden leed hij aan een ernstige ziekte, die hem in weerwil van den schijn eener aanvankelijke beterschap, ten slotte het leven benam.

Haarlems Dagblad 21-11-1925